

Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin 2000-ci il 8 may tarixli,
83 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmişdir

Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin tətbiqi haqqında

ƏSASNAMƏ

“Dənizçilərin hazırlanması, sertifikatlandırılması və növbə çəkmələrişçə haqqında”
1978/1995-ci il Beynəlxalq Konvensiyanın və «Dənizdə insan həyatının
mühafizəsinə dair» 1974-cü il Beynəlxalq Konvensiyaya müvafiq olaraq
təhlükəsliyi təmin etmək üçün qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli

rabitə sisteminin (bundan sonra-QDFƏRS) tələblərinin 1 fevral 1999-ci il tarixdən
qüvvəyə minməsi ilə əlaqədər olaraq, gəmi radio mütəxəssislərinin aşağıdakı
rütbələri təyin edilir:

- QDFƏRS –in birinci dərəcəli gəmi radio elektronçusu;
- QDFƏRS -in ikinci dərəcəli gəmi radio elektronçusu;
- QDFƏRS -in ümumi rayon operatoru;
- QDFƏRS -in məhdudlaşmış rayon operatoru.

1. Beynəlxalq Dəniz Təşkilatının A.703 (17) Qətnaməsinin tövsiyələrinə
müvafiq olaraq gəmi radio mütəxəssisləri rütbəsinin verilməsi üçün aşağıdakı
tələblər müəyyən olunur :

a) QDFƏRS məhdudlaşmış rayon operatorunun rütbəsini əldə etmək üçün - təlim planına müvafiq olaraq QDFƏRS-in təlim- məşq mərkəzlərində praktiki və nəzəri məşqələlərin keçirilməsi;

b) QDFƏRS - in ümumi rayon operatorunun rütbəsini əldə etmək üçün - ali və orta dənizçilik təhsili və radiotelefonçu şəhadətnaməsinə malik olmaq, operativ radio - əlaqə ixtisasi üzrə işləri yerinə yetirməklə, gəmilərdə 12 ay üzmə müddəti, təlim planına müvafiq olaraq QDFƏRS-in təlim–məşq mərkəzlərində praktiki və nəzəri məşqələlərin keçməsi;

c) QDFƏRS -in ikinci dərəcəli gəmi radioelektronçusu rütbəsini əldə etmək üçün:

- ali dənizçilik radiotexniki təhsilə malik olan şəxslər üçün- radiooperator və yaxud gəmi radiostansiya rəisi vəzifəsinə yerinə yetirməklə, gəmilərdə 12 ay üzmə müddəti, təlim planına müvafiq olaraq, QDFƏRS -in təlim–məşq mərkəzlərində kursların keçməsi;

- orta dənizçilik radiotexniki təhsilə malik olan şəxslər üçün- gəmi radiostansiya rəisi vəzifəsində gəmilərdə 24 ay üzmə müddəti, təlim planına müvafiq olaraq, QDFƏRS-in təlim- məşq mərkəzlərində praktiki məşqələlərin keçməsi və ali dənizçilik təhsil müəssisələrində xüsusi təkmilləşdirmə kurslarını keçməsi;

ç) QDFƏRS-in birinci dərəcəli gəmi radioelektronçusu rütbəsini əldə etmək üçün ali dənizçilik radiotexniki təhsilli şəxslər QDFƏRS-in ikinci dərəcəli gəmi radioelektronçu setifikatı ilə radio mütəxəssisi vəzifəsində 24 ay üzmə müddətinə malik olmalıdırlar.

2.Gəmi radio mütəxəssisləri rütbəsi verilən şəxslərə aşağıdakılar icazə verilə bilər:

a) QDFƏRS-in məhdudlaşmış rayon operatoruna – yalnız A1 rayonunda səfərlər yerinə yetirən yük gəmilərində radio mütəxəssisi vəzifəsini tutmaq;

b) QDFƏRS-in ümumi rayon operatoruna:

- yalnız A1, A2 rayonlarında səfərlər yerinə yetirən yük gəmilərində radio mütəxəssisi vəzifəsini tutmaq (dənizçilik müdiriyyəti ilə razılaşdırılmış üzmə rayonlarında A3 rayonundan qısamüddətli keçid zamanı yük gəmilərində radio mütəxəssisi vəzifəsini tutmaq);

- yalnız A1 rayonunda səfərlər yerinə yetirən sərnişin gəmilərində radio mütəxəssisi vəzifəsini tutmaq;

c) İkinci və birinci dərəcəli radioelektronçuya - A1, A2, A3, A4 rayonlarında səfərlər yerinə yetirən hər hansı bir gəmidə radio mütəxəssisi vəzifəsini tutmaq.

3 saylı əlavə**QDFƏRS radiojurnalı haqqında əsasnamə****1. Giriş**

1.1 Radioəlaqə Reqlamentinə əsasən (VA bölməsi, 2 saylı əlavə), təhlükəsizliyə təmin etmək üçün və QDFƏRS-in qurğuları ilə təchiz olunan gəmi stansiyaları, Beynəlxalq müqaviləyə müvafiq olaraq, “ QDFƏRS Radiojurnalı” – “ QMDSS RADIO LOQ” jurnalı ilə təchiz olunmalıdır.

2. Ümumi əsasnamələr

2.1. QDFƏRS radiojurnalının qeydiyyatına, aparılmasına, qorunulmasına görə məsuliyyət, gəmi kapitanının əmri ilə təyin olunan, QDFƏRS-in radiooperatoru sertifikatına malik olan heyət üzvünə həvalə edilir.

2.2. QDFƏRS radiojurnalı radionövbə çəkilən yerdə (qəbul edilən siqnalların və məlumatların müşahidə edildiyi yerdə) saxlanılır və yoxlamaq üçün səlahiyyətləri olan rəsmi vəzifəli şəxslərə təqdim olunur.

2.2.1. Müəyyən edilmiş müddərlərdə gəmiçilik təhlükəsizliyi üzrə müxtəlif rabitə sistemləri ilə yayılan məlumatların seçilmiş rəqəmli dalğalarında radionövbəsinin aparılması ilə bağlı yazıların QDFƏRS radiojurnalda qeyd edilməsi radioəlaqə üzrə növbə vəzifələrini bilavasitə yerinə yetirən QDFƏRS-in radiomütəxəssisi tərəfindən aparıla bilər.

2.2.2. Xidməti, şəxsi korespondensiyanın qəbuluna və göndərilməsinə, radiotelefon danışmalarının aparılmasına aid olan yazılar QDFƏRS radiojurnalına telefon radioəlaqəni təmin edən və yaxud radioəlaqəni bilavasitə həyata keçirən QDFƏRS-in radio mütəxəssisi apara bilər.

2.2.3. Radionaviqasiya avadanlıqlarının ehtiyat hissələrinin və radioəlaqə vəsaitlərinin texniki xidməti, qəza zamanı radioəlaqəyə aid olan yazıları bu vəzifələrin icrası həvalə edilən QDFƏRS-in radio mütəxəssisləri tərəfindən aparılır.

2.3. QDFƏRS radiojurnalında bütün vərəqlər nömrələnməli və qaytanlanmalıdırlar. Sonuncu səhifədə beynəlxalq dəniz ticarəti limanının reyestri üzrə QDFƏRS radiojurnalının nömrəsi, limanın adı yazılır, liman kapitanının imzası və möhürü vurulur. İstisna hallarda Azərbaycan Respublikasının Konsulu QDFƏRS radiojurnalını öz imza və möhürü ilə təsdiq edə bilər.

2.4. QDFƏRS radiojurnalının nömrəsi onun qeydiyyatı zamanı gəmidəki gəmi jurnallarının reyestrində, ardıcılıqla birdən başlayaraq verilir. Bu nömrə QDFƏRS radiojurnalının titul vərəqəsində yazılır.

2.5. QDFƏRS radiojurnalındakı yazılar aydın və səliqəli, göy və yaxud qara pasta ilə (və yaxud mürəkkəblə), Azərbaycan dilində Ümumdünya koordinasiya vaxtı ilə (UTS) aparılır.

2.6. Qeyd aparan QDFƏRS radio mütəxəssisi mətni dəyişmək və mətnə əlavə etmək hüququna malikdir.

Dəyişiklik edilən mətn onu oxumaq üçün nazik xətlə pozulur və mötərizəyə alınır.

Səhv yazılan zaman aşkar edildiyi halda düzgün mətn mötərizədən sonra yazılır. Mətnin düzəlməsi və yaxud mətnə əlavə bilavasitə jurnaldakı axırıncı yazıdan sonra yazılır, rəqəmli haşiyə ilə göstərilir və məsuliyyətli şəxsin imzası ilə aşağıdakı formada təsdiqlənir:

“səhvən yazılıb”- əgər pozulan mətni dəyişdirmək lazım deyilsə, ”oxumaq” sözü yazılır və sonra da əlavə mətn gedir.

Düzəlişlər və yaxud əlavələr əvvəl gələn vərəqələrdə təsadüf edildiyi halda haşiyənin nömrəsindən sonra vərəqin nömrəsi göstərilir, məsələn: 1)s.25

Bütün düzəlişlər “Düzəlişə inanmaq” göstərməklə, gəmi kapitanı tərəfindən təsdiq olunur.

Yuxarıda göstərilənlərdən başqa digər qaydalarla mətni düzəltmək qadağandır.

2.7. Gəmi kapitanı QDFƏRS radiojurnalındakı yazılara nəzarət edir (əgər zəruridirsə, yazılı qeydlər edir) və hər günün axırında onları öz imzası ilə təsdiq edir.

2.8. Yazının xarakteri 1 – 4 nömrəli qrafaların doldurulmasını tələb etmərsə, bu halda yazı mətnini 2 nömrəli qrafadan, vaxtdan sonra başlayırlar. Bir xətt kifayət etdiyi halda yazını 2 nömrəli qrafadan başlayaraq növbəti xəttə davam etdirmək olar. 1 nömrəli qrafa yalnız vaxtı yazmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur.

2.9. Doldurulmuş QDFƏRS radiojurnalları gəmidə iki il ərzində saxlanılır və bundan sonra gəmi sahibinin arxivinə təhvil verilir.

3. Jurnalın doldurulması

3.1. QDFƏRS radiojurnalına QDFƏRS radiojurnalı haqqında Əsasnamənin - 1, 2, 3 nömrəli bölmələri və “A”, “B” əlavələridaxil edilir.

3.2. 1 nömrəli bölməyə gəmi haqqında qısa məlumatlar, radioqurğular haqqında bəzi məlumatlar daxil edilir.

3.3. 2 nömrəli bölməyə ixtisaslı personal haqqında məlumatlar daxil edilir. Qəza baş verən halda radioəlaqənin təmin edilməsi üzrə funksional vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün məsuliyyət daşıyan QDFƏRS-in radio mütəxəssisləri ayrıca göstərilir.

3.4. 3 nömrəli bölməyə gündəlik yazılar daxil edilir (bu bölmə iki nüsxədə aparılır)

3.5. “A” əlavəsi QDFƏRS radiojurnalına daxil edilən avadanlığın və ehtiyat enerji mənbələrinin mütləq yoxlamalarının nəticələrinin siyahısını özündə əks etdirir.

3.6. “B” əlavəsi bu gəmi üçün konkret müddətlərdə sahil xidməti şəraitində radio avadanlıqlarda quraşdırılmış dəyişilən və ehtiyat enerji mənbələrinin yoxlanılması və dəyişilməsi haqqında məlumatları özündə əks etdirir.

3.7. QDFƏRS radiojurnalına aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

3.7.1. hər günün başlanması haqqında;

3.7.2. seçilmiş dalğaların göstərilməsi ilə QDFƏRS – in qəza və çağırış beynəlxalq dalğalarda rəqəmli seçilmiş çağırış (RSC) siqnallarının müşahidə vasitələrinin qoşulması (gəmi limandan çıxan zaman) və söndürülməsi haqqında (gəmi limana daxil olan zaman);

3.7.3. radioəlaqə üzrə növbə vəzifələrinin qəbulu təhvili haqqında;

3.7.4. gündə bir dəfədən az olmayaraq vaxtın (saat) yoxlanılması haqqında;

3.7.5. “A” əlavəsinə müvafiq olaraq avadanlığın iş vəziyyətinin qısa təsviri ilə avadanlığın gündəlik, həftəlik, aylıq yoxlamaları (əgər yoxlama radiosiqnalların yayılması ilə keçirilirsə, bu halda yoxlama zamanı əlaqədə olan stansiyanı göstərmək lazımdır);

3.7.6. gəmi kapitanını xəbərdar etməklə, hər hansı radio navigasiya avadanlığının, ehtiyat hissəsinin və radioəlaqənin sıradan çıxması və bərpası haqqında;

3.7.7. təcillik və qəza haqqında məmullara aid olan bütün informasiya (bu yazılar həmçinin qəza radioəlaqədə iştirak edən gəmilər, onların yerləşməsi haqqında məlumatı özündə əks etməlidir); peyk teleksi və yaxud gəmilər üçün navigasiya, meteoroloji və təcili məlumatlar Ümumdünya xidməti, geniş çağırışları, sıxsətirli çap sistemləri ilə qəzaya aidiyyəti olan məlumatlar, qəza siqnalları xronoloji qaydada qeyd olunur və QDFƏRS radiojurnalının arxasına tikilir. Hava şəraitinin naviqasiya xəbərdarlığı ayrıca qovluqlara tikilir, onların qəbuletmə faktı QDFƏRS radiojurnalında qeyd edilməlidir;

3.7.8. müxbir ilə əlaqə vaxtı (vaxt 1 dəqiqəlik bölünmə ilə saat dəqiqədən nöqtə ilə ayrılır və dördqiymətli rəqəm ilə göstərilir məsələn: 13.00);

3.7.9. müxbir çağırış siqnalı (və yaxud başqa fərqləndirici siqnal);

3.7.10. dalğa (kanal, peyk);

3.7.11. radioəlaqəyə aid olan mühüm hadisələr haqqında, məsələn:

a) avadanlığın texniki istismar cəhətdən ciddi pisləşməsi və yaxud sıradan çıxması;

b) sahil-yer stansiyaları və yaxud peykləri ilə əlaqənin kəsilməsi;

c) radiodalğaların yayınması üçün əlverişsiz şərait səbəbindən mütləq məlumatların qəbul edilməməsi;

ç) radioəlaqə qaydasına başqa stansiyalar tərəfindən ciddi maneələr;

e) kommersiya mübadiləsinə aid hər hansı bir ciddi hadisə, məsələn: tariflər üzrə fikir ayrılığı, məlumatların alınmaması və s.

3.7.12. qəbul olunmuş və göndərilmiş məlumatların nömrələri;

3.7.13. gündə bir dəfədən az olmayaraq, gəminin harada yerləşməsi və onu müəyyən etmək vaxtı (yerləşmə hansısa bir coğrafi nöqtə ilə bağlı ola bilər və yaxud en dairəsi və uzunluq dairəsi ilə göstərilə bilər, məsələn : 1300 UTC 4000 şimal 02900 şərq);

3.7.14. Yuxarıda göstərilən hallarda cavabdeh vəzifəli şəxs tərəfindən təhlükəsizliyi təmin etmək üçün və qəza zamanı radioəlaqə proseduraları və radio avadanlıqları üzrə heyət üzvlərinin təlimatları haqqında.

A əlavəsi

Radio jurnalına qeyd edilməklə avadanlığın və ehtiyat enerji mənbələrinin mütləq yoxlanılması

1. Gəminin səfərə çıxmazdan əvvəl ehtiyat enerji mənbələrinin, elektrik radionaviqasiyasının, radioəlaqəsinin bütün avadanlıqlarının yoxlanılması.

2. Gündəlik:

- radio signalların və ya yayımlanmasından əvvəl efirə quraşdırılmış nəzarət avadanlıqlarının vasitəsi ilə Seçilmiş Rəqəmli Çağırış Vəsaitlərinin düzgün işlənməsinin yoxlanılması;

- akkumulyator batareyalarının doldurulmasının yoxlanılması;

- printerlərin kağız ilə kifayət qədər təchiz olunmasının və yazan detalların vəziyyətinin yoxlanılması.

3. Həftəlik:

- stansiyanın test çağırışının köməyi ilə rəqəmli seçilmiş çağırış vəsaitlərinin düzgün işləməsinin yoxlanılması; gəminin bir həftədən artıq seçilmiş rəqəmli çağırış avadanlığı ilə təchiz edilmiş stansiyanın fəaliyyət dairəsindən kənarında olması halda test çağırışı əlverişli şəraitdə keçirilməlidir;

- xilasetmə vəsaitlərinin daşınan ultra qısa dalğalarda işləyən qəza radiostansiyalarının iş qabiliyyətinin yoxlanılması.

4. Aylıq:

- radiosiqnalların yayımlanmasından qabaq efirə peyk radiobuylarda, cavab verən radiolokasiya mayaklarında xarici zədələrin olmasını yoxlamaq məqsədi ilə, quraşdırılmış nəzarət avadanlıqlarının vasitəsilə yoxlamaq (əgər onlar mövcuddursa) üçün xarici baxışların keçirilməsi;

- izolyatorların və antenaların vəziyyətinin yoxlanılması (antenaların müqavimət ölçüləri ilə)

B əlavəsi

Sahil xidməti şəraitində radioavadanlıq tərkibinə daxil olan dəyişilən enerji mənbələrinin yoxlanılması və dəyişilməsi haqqında məlumatlar

1. Qəza peyk radiobuylarının və qəza radiobuylarının yoxlanılma müddəti:

---

2. Qəza peyk radiobuylarının və qəza enerji mənbələrinin dəyişdirilmə müddəti:

---

3. Peyk radiobuylarının, qəza radiobuylarının avtomatik ayrılması, qurğuların yoxlanılma müddəti:

---

4. Cavab verən radiolokasiya mayaklarının yoxlanılma müddəti:

---

5. Cavab verən radiolokasiya mayaklarının enerji mənbələrinin dəyişdirilmə müddəti:

1-ci bölmə

Gəmi və radioqurğular haqqında qısa məlumat:

1. Gəminin adı.
2. Gəminin tipi.
3. Beynəlxalq Dəniz Təşkilatın nömrəsi.
4. Qeydiyyat limanı.
5. Gəmi sahibi haqqında məlumat (adı, ünvanı, telefonu, faksı, teleksi).
6. Qəza hadisələri zamanı sahilə yerləşən şəxs ilə kontakt üçün telefon nömrəsi, ünvanı, adı.
7. Qəza hadisəsi zamanı gecə – gündüz əlaqə saxlamaq üçün telefon nömrəsi.
8. Ümumi tutumu (reg. ton).
9. Kilin qoyulma tarixi.
10. Beynəlxalq çağırış signalı (az. , lat.).
11. Dəniz səyyar xidmətinin (MMSİ) identifikasiya nömrəsi.
12. Peyk stansiyalarının identifikasiya nömrəsi.
13. Teleks nömrəsi.
14. QDFRS-nə müvafiq olaraq üzmə rayony.
15. Lisenziya haqqında məlumat (seriyası, nömrəsi, verildiyi vaxt).
16. Radio avadanlığı üzrə gəminin təhlükəsizliyi haqqında Şəhadətnaməsi barədə məlumat.
17. Dəniz registri tərəfindən radioavadanlığın yoxlama Aktı haqqında məlumat.
18. Dəniz registri tərəfindən elektrik avadanlığının yoxlama Aktı haqqında məlumat.
19. Hesablaşma təşkilatının nişanlanmış tanınma kodu (AAİC).
20. Elektrik radionaviqasiya və radioəlaqə avadanlığının texniki xidmətinin üsulları.

ölmə

İxtisas personalı haqqında məlumat

ƏRS-in radio mütəxəssisləri sertifikatla malik olan heyət üzvlərin siyahısı

Sıra № si	Familiyası, adı, atasının adı	QDFƏRS-in sertifikatı üzrə rütbəsi	ın nömrəsi, verilmə tarixi	əmidə işləmə müddəti	
				dən	dək

Elektrik radionaviqasiya və əlaqə vəsaitlərinin texniki xidməti üzrə məsuliyyət daşıyan QDFƏRS-in radio mütəxəssisləri

Sıra № si	Familiyası, adı, atasının adı	QDFƏRS-in sertifikatı üzrə rütbəsi	ın nömrəsi və verilmə tarixi	əmidə işləmə müddəti	
				dən	dək

--	--	--	--	--	--

**əza hadisəsi zamanı radioəlaqənin yaradılması üçün funksional vəzifələri yerinə yetirən QDFƏRS radio
mütəxəssisləri**

Sıra № si	Familiyası, adı, atasının adı	QDFƏRS-in sertifikat üzrə rütbəsi	in nömrəsi, Verilmə tarixi	əmidə işləmə müddəti		Gəmi kapitanı tərəfindən Instruktaj edilməsi haqqında məlumat
				ə	ə	

3-cü bölmə
Gündəlik yazılar

Çağırış siqnalı
“ ”

gəminin UTC üzrə yerləşməsi

Sıra № si	üzrə vaxt	Çağırılan stansiya (telefon, teleks və s. nömrəsi)	Çağıran stansiya	Dalğa (kanal, peyk)	Radioəlaqəyə aid olan yazıların yoxlamalarının nəticələri
